

AVRAM IANCU - 200!

Nr.8(48/august 2024)

Sublocotenent Munteanu – Erou pe frontul antibolșevic

Col. dr. Constantin MOȘINCAT

Jurnalul de front al sublocotenentului Munteanu s-a întrerupt după căderea Odesei. Filozofia morții, văzută de tânărul avocat de 20 ani din Arad, tată a doi copii, și-a atins ținta și-n cazul său. Și ce a mai „rămas din om”, după ce regiment l-a revendicat la mobilizare?: un certificat de deces, expediat de administrația regimentului, un cupon de pensie și o indemnizație de înmormântare de 51.288 lei. Adică „*nimic în comparație cu bunul cel mai de preț - viața*”, după cum bravul sublocotenent scrisese în carnetul său de front. A mai rămas și o familie nemângâiată cu doi copii orfani.

Interesându-se de soarta „*soțului drag*”, Eliza Munteanu a primit, de pe front, o scrisoare din partea sublocotenentului Codău, camarad al soțului său, datată 1 august 1943. o reproducem aici ca pe un posibil răspuns pentru acele femei și pentru acei copii care nu au primit nici o veste de pe frontul întins pe tot cuprinsul stepei rusești, dar nici din campania din vest, pentru cei care au apucat-o.

„Stimată și îndurerată doamnă,

Nu mi-e obiectul ca să nu răspund obligațiilor cele mai elementare firii omenești, și cu atât mai mult obligațiilor prietenești sau cel puțin camaraderești, care ne leagă pe toți cei de pe aici, vii sau morți – dar, îndurerată doamnă, mărturisesc – aici în iadul ce se poate deschide în orice moment înaintea ochilor noștri, - mai ușor mi-ar fi fost să culeg bucățică cu bucățică, pe cei mai scumpi și mai dragi frați de-ai mei, împrășcați pe câmp de gurile de iad dușmane, convins că le fac ultima și cea mai creștinească dorință, - decât să devin crainicul nenorocirii care i-a răpus, pentru cei dragi lor, dar departe de țara unde-și depănau ei ultimele fire mohorâte ale vieții lor, și de locul unde își urzeau dorurile cele mai sublime pentru cei dragi lor.

Destinul, cârmaciul vrerilor noastre ale tuturor, foarte barbar de data aceasta, l-a îndemnat pe dragul nostru prieten, soțul dumneavoastră, ca într-un moment fatal să iasă din bordeiașul său în ziua de 10.VII pe la orele 7,15 – unde nopți de-a rândul își depăna amintirile și-și încrețea fruntea de grijile pe care i le impunea misiunea sa, pentru cei 25-30 ostași ai lui, care, clipă de clipă, scrutau zarea și bezna cu privirile lor îngrijorate pentru a-și face datoria, apărând glia, pe care dragul lor comandant de pluton o sfințea cu bunătate și înțelegerea camaraderească.

Un proiect de Brandt – în timp ce ordonanța-I turna apă să se spele – a căzut aproape de el. Moartea l-a fost fulgerătoare, rănindu-l la cap și picior, putând striga doar atât:

< Brancadieri!>

La ora 15 un soldat din Escadronul lui mi-a povestit nenorocirea. Comandantul lui și camaradul lui bun, sublocotenentul Grădinaru mi-a spus prin telefon că l-a transportat deja în satul vecin. Cum momentan nu putem părăsi poziția, i-am rugat, și comandantul lui a trimis pe un subofițer cu aparatul de fotografiat în care mai aveam câteva clișee, unde l-a luat 4 poze. La înmormântare trebuia să merg și eu cu alți camarazi, dar a fost înmormântat într-un sat Glebovka, mai înapoi, unde preotul cu alți camarazi l-au făcut o înmormântare frumoasă, la vreo 16 km înapoia linia l-a. Când îmi va ajuta Dumnezeu, voi merge în sat ca să-i fotografiez mormântul.

Acasă am trimis surorii mele câte-o poză, precum și clișeele după care puteți face și alte fotografii mărite. Lucrurile lui au fost adunate și împachetate, pentru a fi trimise, prin Anitas, care va pleca în zilele acestea acasă. Carnetul lui cu însemnări zilnice cercetați dacă este complet. Ar fi frumos din partea oricui să-l păstreze intact pentru ca vorbele chiar mai puțin laudabile scrise despre cineva poate să vă poată servi dumneavoastră pentru o mai perfectă înțelegere a vieții lui petrecută printre străini.

Așa va petrecut prietenul nostru și soțul dumneavoastră ultimele clipe, murind eroinic în mijlocul camarazilor lui pe care i-a călăuzit de mai bine de 2 luni de zile în fața dușmanului Crucii și la 30-50 de metri de ei.

AVRAM IANCU - 200!

Nr.8(48/august 2024)

Îndurerată doamnă, din aceste locuri îndepărtate, unde ne este scris să ne jertfim pentru Sfințenia Crucii, simbol al suferințelor pământești, în numele camarazilor și prietenilor lui dragi vă rugăm și vă-ndemnăm ca să înțelegeți tainele destinului care l-a purtat pe aceste cărări spinoase, dar mărețe, și-n amintirea memoriei lui, semănați în calea vieții copilașilor lui dragi hotărârea unei mame care știe să înfrunte ticăloșia sorții.

Dumnezeu să vă dea curajul, și mângâierea lui divină, iar pe fostul nostru prieten și camarad, Dumnezeu să-l ierte!

Sărut mâinile,”

Eliza Munteanu a fost mângâiată de cuvintele pline de laudă la adresa soțului său, scrise de preotul care a oficiat înmormântarea. Am fost profund impresionati de conținutul acestei scrisori și pentru că în litera militară nu am găsit o astfel de însemnare, reproducem și această scrisoare din 9 aprilie 1944. Diferența de timp de la deces la scrisoare este cauzată de participarea pe front a preotului militar.

„Stimată doamnă Munteanu,

Știu că prin scrisul meu de acum răscolesc două dureri deodată: aceea care sunt încredințat că nu vă va părăsi de aici încolo niciodată – durerea de a vă pierde soțul, și a doua durere... aceea de a întâlni cu această îndurerată ocazie pe un om – ba mai mult chiar pe un preot – care s-ar putea spune că s-a arătat a fi sub orice așteptare omenească, posibil de închipuit.

Preotul acela, evident sunt eu...

În cele ce am putut găsi în lada primită cât și din fotografiile ce întâmplător le-am aflat acum cu ocazia trimiterii soției mele în Banat, vă trimit aici alăturat aceste 3 imagini: un clișeu și două poze, singurele pe care până în prezent le am.

În clișeu (pe care vi-l dăruiesc cu drag) este soțul dumneavoastră și prietenul meu scump, sublocotenentul erou Munteanu așezat în sicriu care l-a închis pentru totdeauna. Din nu știu ce cauză după cum vedeți, nu e scris la mijloc ci într-o parte a clișeului. Probabil a fost un defect de la așezatul filmului că și restul de poze cam au acest defect.

Sicriul, este așezat cu capătul de sus – pe o bancă, în fața Postului de Comandă 2 (Cancelaria) Escadronului din Glebowka unde a avut loc înmormântarea lui.

Celelalte două fotografii reprezintă două momente din timpul procesiunii funebre: una la ieșirea din satul Glebowka și a doua în momentul ajungerii sub costișa pe care era așezat cimitirul Eroilor Diviziei noastre de Cavalerie la aproximativ 2 km depărtare de sat.

Sicriul este purtat pe un car frumos împodobit cu verdeață și cu flori, pe dealături garda de onoare, în urmă camarazii și plutonul de onoare, iar în frunte Crucea (care o ducea cel ce a fotografiat) peotul și coroanele depuse de escadron și regiment.

Doamnă, nu mi-au plăcut prin firea mea cuvintele mari și frazele pompoase niciodată. Așa după cum nu-mi place să flatez sau să mint. De aceea, să nu credeți că vreau prin aceasta să vă arunc printr-un artificiu vre-un fel de mângâiere dar, din cele cu mult peste una mie înmormântări ce am avut durerea să fac în tot timpul cât am stat pe front, înmormântarea soțului dumneavoastră a fost cea mai frumoasă și cea mai impresionantă.

A fost frumoasă fiindcă, mai întâi era plină vară, și în peisaj de poale ale muntelui Caucaz. Un soare admirabil, un cer absolut senin și nici un fel de bombardament sau avion inamic care să ne tulbure ceremonia, așa cum se întâmpla de cele mai multe ori – după cum era și natural. Dar, mai ales, înmormântarea sublocotenentului Munteanu a fost impresionant, atât prin împrejurarea nenorocită care a dus la moartea lui eroică, cum și prin cele ce noi știm cu toții că această moarte atinge și distruge.

Căci ce poate fi mai tragic, ce poate într-adevăr să fie mai absurd decât să ataci de atâtea ori inamicul și înfrunți apoi de mii de ori atacurile lui perfide, să petreci atâtea nopți de-a rândul îngropat prin gropi și prin bordeie, stând cu urechile la pândă fără somn și fără pic de odihnă pentru ca să nu te surprindă, să scapi de atâtea și atâtea ori de gloanțe, de proiectile sau bombe aducătoare de moarte...pentru că într-un revărsat de

AVRAM IANCU - 200!

Nr.8(48/august 2024)

zori, când să zici tu doamne ajută că ai trecut noaptea cu tine la mai puțin de 100 metri de linia inamică, un brandt să-ți curme firul vieții, în fața bordeiului tău, în momentul când îți reveneai fruntea trudită de vegherea nopții, în prima linie de luptă au apa răcoroasă de izvor.

Cum putea deci să nu ne impresioneze moartea sublocotenentului erou Munteanu! Când mai ales știam cu toți ce lasă el în urmă, acasă, și cât de frumos se comportase în cele câteva luni pe care el le trecuse așa de vitejește în examenul de maturitate eroică dat de toți fiii neamului în această aprigă încleștare cu dușmanul mai mult decât barbar.

Din această cauză, toți camarazii lui care au putut ieși o clipă de pe poziție, au venit ca să-l vadă, aducându-i flori sau coroane. La fel comandantul regimentului, în momentul când am plecat de pe poziție la satul unde a avut loc înmormântarea, știu că a ținut să mă roage, cum niciodată nu făcuse până atunci, ca în cuvântul ce-l voi rosti să fac și omagiului pe care dânsul îl aduce sublocotenentului erou Munteanu, precum și regretului de a-l fi pierdut, cauzând cu aceasta încă un doliu într-un suflet de soție, în sufletele nevinovate ale copilașilor și a întregii lui familii care de acum desigur că-i va deplânge pierderea absolut ireparabilă.

Dar, v-aș mai răscoli aceste amintiri dureroase, doamnă. În această clipă eu însumi mă simt dar mișcat și cu greu de-mi pot stăpâni lacrimile care știu că și atunci mi-au curs îndelungat. Și aceasta pentru că, aproape mai mult de cât oricine în scurtul răstimp cât am stat în Crimeea – până ce să trecem în Caucaz – eu m-am simțit atașat de sublocotenentul Munteanu, soțul dumneavoastră.

Eram în satul bulgăresc Kislaw. Eu întors din al doilea concediu al meu, dânsul venit de primăvara pe front – împreună cu cei mai mulți alți camarazi. Era pe acele vremuri capul de pod Cuban cu retragerile și nesiguranța frontului care a urmat după Stalingrad. Eu în calitate de cătană mai veche cunoșteam puterea de luptă și de rezistență a germanilor nu mă temeam – așa cum nu mă tem nici acum – ci din contră așteptam cu nerăbdare ca să trec dincolo. Cum am și trecut, de altfel. Cei noi veniți însă, omenește era ca să se teamă cât mai puțin, mai ales când toată lumea scotea – greșit se înțelege – ca pierduți pe cei din Caucaz. Din această cauză, datorită optimismului meu – tinerii noi veniți s-au atașat repede de mine, în mod inconștient poate, ei căutând să se încurajeze din atitudinea mea chiar. Plus că le vorbeam întotdeauna sufletește, căutând ca să-i conving de o cauză de care ei au fost cei mai convinși – mergând în această abnegație și elan până la sacrificiul suprem, așa cum a făcut-o și soțul dumneavoastră scump.

Din cei noi veniți însă, doi mi-au fost cei mai simpatici și mi-au devenit apoi și cei mai buni prieteni: sublocotenentul Munteanu și camaradul lui Anitaș (în prezent hirotonisit preot greco-catolic în Ardeal). De „Munteanu”, cum îi spuneam noi m-am atașat mai întâi, pentru firea lui blândă, pentru faptul că era un bun credincios și fecior de preot ortodox și – dar nu râdeți! Pentru că amândoi aveam pe vremea aceea mustață. De câte ori ne întâlneam, semnul nostru de salut era: ducerea mâinii la mustață. (Desigur că ați râs, dar, este știut doamnă, că pe front nu aceasta ci o altă psihologie se înfiripă în om, după cum și raporturile dintre indivizi sunt cu totul altele. De aceia ceea ce în cazurile normale de aici ar părea ridicol, acolo devine obișnuit. Din cauza aceasta multe lucruri „copilărești” le găsești acolo chiar și la oamenii cei mai maturi).

Ce să vă mai spun, de felul splendid în care am făcut Paștele anului 1943 împreună în satul amintit; cum „Munteanu” m-a ajutat la slujbă, cum ne petreceam după aceia zilele discutând din ale Credinței sau despre amintirile fiecăruia din țară, cum...dar ce să vă mai rețin cu atâtea și atâtea lucruri de neuitat aducerii aminte.

Și atunci, vă întreb: puteam ei și toți ceilalți să nu fim mișcați până la lacrimi, când la o mie și ceva de kilometri departe de familie și de țară, lăsam în pământul Caucazului pe cel ne fusese tuturor drag pe sublocotenentul erou Munteanu.

Doamnă durerea de atunci parcă îmi este acum și mai mare, când, după ce v-am dezolat odată complectalmente prin neprimirea răspunsului, vă mai înșel și acum așteptările prin faptul că nu vă pot trimite mai nimic, din cele ce mi-ați cerut și vă

AVRAM IANCU - 200!

Nr.8(48/august 2024)

datorez. Căci acestea toate vi le datorez, în însăși baza prieteniei mele pentru cel ce a fost sublocotenentul Munteanu.

Cu acestea stimată doamnă Munteanu rugându-vă încă o dată să mă iertați de întârzierea incalificabilă precum și de puținătatea amintirilor trimise care v-ar fi foarte dragi și scumpe totuși, rog să primiți de la cel ce a învins cu inima sfărâmată la locul cel de veci – pe pământ străin dar în lupta noastră dreaptă – pe cel ce a fost soțul dumneavoastră drag, tatăl copilășilor dumneavoastră scumpi și prietenul meu neuitat, cele mai profunde și adânci simțite gânduri de compasiune și omagiu, simțăminte ce pe deplin le meritați ca o slabă și omenească recompensă a durerilor și sacrificiului încercat.

Al dumneavoastră Preot Căpitan – Cornea”¹.

Mânați în luptă din ordinul patriei, pentru reîntregirea ei, mobilizați de chemările și ordinele șefilor, soldații și-au făcut datoria. Dar răsplata ce li s-a promis, mulți n-au apucat să o vadă. Despre unii nici astăzi familiile și urmașii lor nu mai știu nimic.

În războiul sfânt împotriva bolșevismului, pentru care generalul Ion Antonescu a primit mandat de la popor ca să salveze Țara, generalul Iosif Teodorescu, în subordinea Corpului 3 Armată, comandant de generalul V. Atanasiu, a făcut ca steagul românesc să fluture deasupra celei mai puternice citadele de pe malul Mării Negre, Odessa.

¹ Constantin Moșincat, *Din poarta sărutului cu dragoste de țară*, Ed. Cogito, Oradea, 1996, p.105-106